

شیخ حسن آل عصفور

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

نام پدر	شیخ حسین
تاریخ تولد	اوایل سده ۱۳ قمری
محل تولد	بوشهر - بوشهر
تاریخ شهادت	رحلت ۱۲۶۰ قمری
محل شهادت	رحلت در بوشهر
مسئولیت	رهبر مبارزه با انگلیس جنگ اول و دوم
نوع عضویت	
شغل	امام جمعه بوشهر
تحصیلات	
مدفن	بوشهر، مجلسی آل عصفور

زندگینامه

شیخ حسن آل عصفور از علما بنام و محدثین ارجمند بوشهر در قرن سیزدهم هجری قمری است علامه و محقق بزرگ شیعه آیه الله سید محسن عاملی در کتاب مهم و پرارزش خود «اعیان الشیعه» درباره حسن آل عصفور بوشهری می نویسد:

شیخ حسن فرزند شیخ حسین فرزند محمد فرزند احمد فرزند ابراهیم فرزند احمد فرزند عصفور فرزند احمد فرزند عبدالحسین فرزند عطیه فرزند شبیه بحرانی در اوائل سده سیزدهم زندگی را آغاز کرده در کتاب «انوارالبدرین فی علما البحرین» مکتوب است که پدر شیخ حسین شش فرزند عالم و فاضل داشته که شیخ حسین از همه معروفتر است. بعد از وفات پدر به سال ۱۲۱۶ قمری به بوشهر مهاجرت می کند و در میان مردم از اعتبار و موقعیت عظیمی برخوردار می شود. امامت جمعه، جماعت و تصدی امور قضا را به عهده می گیرد در این شهر وفات یافته و در خانه اش مدفون گردیده است. قبر شیخ حسن در بوشهر دارای موقعیت در خور توجهی است زیارتگاهی است که مردم به آنجا می روند و به خصوص مرود احترام و تجلیل بیشتر اخباریهای بوشهر می باشد. در این بقعه کتابخانه معتبری وجود داشت که اکثر قریب به اتفاق کتابها، خطی و بیشتر کتب تالیف علمای آل عصفور بود که متأسفانه در اثر بی توجهی و گرمی و رطوبت هوا همه آن کتابها از بین رفت جز اندکی که به جای دیگر انتقال یافته است.

آثار علمی او که کتاب «اعیان الشیعه» از آنها نام برده عبارت است:

۱- رساله عملیه مبسوط در طهارت و صلاه

۲- مناسک حج

۳- رساله ای در احکام روزه

۴- شرح منظومه در اصول پنجگانه که پدرش شیخ حسین آنرا به نظم در آورده

دائرة المعارف اسلامی می نویسد: شیخ حسین ۷ فرزند داشته که ۵ نفر از آنان عالمان دینی و دارای مناصب فقهی و قضایی و امام جمعه و جماعت بودند از جمله حسن که پس از مرگ پدر به بوشهر مهاجرت و آنجا سکونت می کند و به امور مذهبی مانند قضا و امامت جماعت می پردازد او در سال ۱۲۶۱ قمری مطابق با ۱۸۴۵ میلادی در همین شهر در گذشته است.

زندگی سیاسی و مبارزات

در جلد اول کتاب فارسنامه ص ۷۷۶ در ذکر وقایع سال ۱۲۵۴ قمری آمده است: و از فارس خبر رسید که جهازات جنگی دولت انگلیس داخل خلیج فارس گردید و یک فروند کشتی آنها در برابر بوشهر آمد و ۵۰۰ نفر سرباز از کشتی پیاده شده در کوتی که خانه بالیوز انگلیسی است منزل نمودند و جناب شیخ حسن مجتهد آل عصفور و شیخ سلمان برادرزاده آن جناب و باقرخان تنگستانی با اهالی بوشهر ازدحام نموده تمامی سربازها و بالیوز را از شهر اخراج نمودند و چندین نفر از طرفین گشته گشت پس اهل جهازات انگلیسی جزیره خارگ را تصرف نمودند و هر یک من غله و علف را به چهار برابر بها خریدند و در جزیره خارگ انبار نمودند و سردار آنها گفته اگر سپاه ایران از تسخیر هرات دست برندارد تمامی سواحل فارس بلکه تمامی مملکت فارس را تصرف خواهیم کرد.

این نکته تاریخی نشان می دهد که انگلستان اولین تجاوز خود را به مملکت ما با پیاده کردن نیرو به بوشهر در ۱۶۳ سال پیش انجام داد. فرمانده عملیات جنگ تهدید می کند که اگر ایران از تسخیر هرات دست برندارد چنین و چنان خواهیم کرد یعنی بدتر از چنگیزخان که اگر به مملکت و شهرها تجاوز کرده و دست به قتل و کشتار می زد مدعی حمایت از ملتها و داعیه حفظ حقوق انسانها را نداشت و خود را طرفدار عدالت و دموکراسی معرفی نمی کرد اما دولتهایی نظیر انگلستان برای تجاوزهای خود کلی قرون و اعصار با آن ادعاها چه توجیهی دارند. و باز این موضوع شایان بیان است که در نخستین مداخله و تصرف بوشهر مردم بوشهر به رهبری و سرکردگی یک نفر روحانی و مجتهد عالی جاه پوزه متجاوز را به خاک می مالند و او را مفتضحانه منکوب و مطرود از خاک پاک میهن خود بیرون می اندازند.

موضعگیری شیخ حسن و مردم بوشهر در قبال حضور انگلیسی ها در بوشهر آنچنان موثر بود که به نوشته مولف حقایق الاخبار ناصری یک روز بعد از ورود قوای انگلیسی به بوشهر در نتیجه ازدحام مردم، جماعت انگلیسی

مجبور شدند قوای خود را از این بندر خارج کرده و به جزیره خارگ عقب نشینی نمایند.

کاپیتان هنل نماینده انگلیس مقیم در بوشهر که بعد از وقایع پیش آمده، امنیت نیروهای انگلیسی را در خطر می دید چند روز بعد دفتر نمایندگی سیاسی مقیم در بوشهر را تعطیل کرده و اسباب و لوازم اداری نمایندگی را به یکی از کشتی های جنگی مستقر در لنگرگاه بیرونی منتقل نمود.

این پیروزی حاصل نشد مگر به پشتیبانی معنوی و سیاسی شیخ حسن آل عصفور و حمایت نظامی نیروهای باقرخان تنگستانی که در آن زمان ضابطی تنگستان را به عهده داشت.

وفات

صاحب انوار الدین می نویسد: پدر شیخ حسین شش پسر داشته که همه صاحب فضل و دانش بوده اند و از همه مشهورتر شیخ حسن است. پس از وفات پدر به سال ۱۲۱۶ قمری از بحرین به بوشهر مهاجرت نموده و در این شهر صاحب اعتبار بزرگی گردید. امام جمعه و جماعت و متصدی امر قضا بوده و در این شهر نیز وفات کرد. در خانه اش به خاک سپرده شد و قبرش زیارتگاه مشهوری است.

فارسنامه ناصری نیز درباره او نوشته است: جناب مستطاب صفوه محدثین و قدوه مدرسین عارف دقائق صحیحه علامه شیخ حسن بوشهری آل عصفور مادام الحیات در بوشهر به نشر احادیث و احکام شرعی مشغول بود و در سال ۱۲۶۰ و اندی به رحمت ایزدی پیوست.

سازمان جامع اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران